

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrvari“ Nr. Post.

Predplata a poštarinom stoji 2 f., a seljako samo 1 f. za cijelu godinu. Razmierno 1 f., a seljako 50 vrč. za pol godine. Izvan Carovine više poštarina. Sraki pojedini broj stoji 6 vrč. Novci se šalju kroz poštarsku Naznačnica. Imo, prozimo i najbližu Poštu valja jasno označiti. Gdje ima više predbrojki, nekog dogovorimo svi predplatiti kroz jednu Naznačnicu, a i List dobivati pod jednim jednim otkom. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pisanu, za koje se ne plaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalaza se

Via S. Francesco N. 4, I. piano.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Viesti, dopisi i drugi spisi Stampaju se ili u cijelosti ili u izvadku, naime prama svojoj vrijednosti i smicru oroga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljuju. Osobna napadnja i isto sukromno stvari ne nalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. sraki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 vrč., a svaki redak suviše 5 noričah; ili u slučaju opetovanja po što se pogodo oglašnik i odpravničtvu. Dopisi se utraćaju. Uredničtvu i odpravničtvu, osim izvanrednih slučajevah, nedopisjuji s nikim drugdje, nego putem svoje *Listarnice*.

Pogled po svijetu.

U Trstu 15. svibnja 1877.

Naš i ugarski parlament izabraše tako zvana kraljevinska odaslanstva, koja se imaju dogovarati o predlozih jednog i drugog ministarstva glede obnovljenja nagodbe s Ugarskom. Da će se i dogovoriti, pa da će naša polovica carstva i unapred prinositi 70 po sto za skupne državne troškove, a ugarska samo 30 po sto, o tom neima već nikakve dvojbe. Kako su pravedni naši zakoni, a slobodoumni naš i ugarski ustav, vidi se najbolje iz izbora rečenih odaslanstvih, jer prama broju Slavenah u državi, u tih bi se odaslanstvih moralo nalaziti barem 20 naših zastupnikah, a ono se nenalaze nego cigla dva, najmo jedan Poljak i jedan Hrvat, akoprem se tu radi i o našoj pustoj koži. Nego ostavimo ta razmatranja za bolja i nam prijaznija vremena.

Neima većega čuda na svijetu, što je čudo, gledati, gdje je poludio vas jedan narod, a to da se je dogodilo sad Magjarom u Ugarskoj. Magjari su baš poludili u svojoj ljubavi prama Turkom, a mržnji proti Slavenom. Mi se ufamo, da neće proći ni godina danah, pa da će se opet raztrieniti i razbistriti; ali kakvi su sada, vriedni su svačijega saželjenja i pomilovanja, pa i našega.

Prvih danah tek mjeseca, nemogavši srdcu zadovoljiti dočekom Sultanova pobočnika Tajir-beja, nadoknadiše to preobilato dočekom nekolicine Softah, što su im iz Carigrada došli u pohode. Što je tu bilo onih danah, to se ne da opisati. Magjari su tom prigodom stupili svečano iz reda evropejskih te presli opet u red azijatskih narodah. Pobrativši se s Turci, prisegoše vječno neprijateljstvo Slavenom, što su na putu njihovim ludim sanjarim neke velike države magjarske.

Tim magjarskim ludorijam su Hrvati u gradu Zagrebu prošlog tjedna baš liepo odgovorili sjajnim dočekom nj. Vis. Nadvojvode Albrehta, poznata branitelja austrijskih Slavenah i osobnog prijatelja cara Aleksandra, koji je eno nprav digao mač na Turčina, guječitelja iztočnih kršćanah. Njeg. Visost zaputila se u Hrvatsku početkom tek mjeseca, da pregleda vojsku, koja tamo na turskoj granici smješena stoji. Kud je god prolazio prevedri Putnik, svod ga je hrvatski narod dočekivao i pratio onom poznatom prama carskoj obitelji ljubavlju i odanostju, koja tamo od vjekovah prelazi od oca na sina. Ali kad je dne 9. prispio u Zagreb, nebeje slavju i uzbiljenju ni kraja ni konca. Tako veličan-

stvena i srdačna dočeka, kakav je bio taj, da nije još Zagreb nikad vidio, pak da se nemože usporediti nego sa dočekom, kojim je pred dvie godine danah naš narod dočekivao i pratio u Dalmaciji okrunjenu osobu svojega cara i kralja. Pred Nadvojvodinim stanom, kao najžešći prosvjed proti turskim mušicam magjarskim, da se je svirao i napjev ruske carske pjesme. Tom prigodom su si i učilišni djaci osvjetlali pošteno hrvatsko lice, izdaviš izjvu, koju i mi nize u pretisku donosimo. Više se puti pisalo i govorilo, da su se Hrvati odbili od Slavenstva, da nemare za svoju rodjenu braću na Iztoku, da su se upregli u magjarska kola, njihova učeca se mladež da čak suruje s magjarskimi i turskimi Softami proti svojoj rodjenoj krvi. Koliko je bilo istine u tih prenaljenih prigovorih, vide najbolje sad prijatelji i neprijatelji Hrvatah. I politika ima svoje ciljeve i puteve, a koji toga nezna, neka se u politiku nepaca.

Ali sad Magjari toliko da nepobiesne od jada radi svega, što se onom prigodom dogodilo n Zagrebu. Oni kao da drže, kad su Hrvati izabrali Ferdinanda za svojega kralja, da su njim a ne njemu obećali posluh i viernost. Bez njihove dozvole kao da nebi imalo biti Hrvatom slobodno ni dočekivati kako jih volja članove carske vladajuće kuće, pak im sad priete ovim i onim do zla Boga. Ali jedna latinska poslovice veli: *Vana est sino viribus ira*, illi po našu: I zaba bi ugrizla, ali neima zubih!

Iz ostaloga svijeta vriedi znati to, da je poslje navještenja rata Engleska prva izjavila, da se neće miešati u taj rusko-turski posao. Za njom su to isto izjavile Njemačka, Franciska, Italija i naša Austrija. Ali dan za tim je Engleska na Gorčakovljevu poznatu okružnicu ipak odgovorila tako ružno i nepristoljno, kao tko nemisli mirovati. Pak se sbilja na vrat na nas i oruza, ali po našem sudu, ne da brani Tursku, nego da u zgodno vrijeme zakvači što od njezine puste sirotinje. A najviše joj leze na srdcu nekoji grčki Otoci i sueski Prokop, kud joj iz daleke Indije teče med i mlieko u nezasiťnu trbšinu.

I Rumunji su se razkrstili s Turci te pristali uz Ruse. U Srbiji ima stranka, kojoj nepodnosi radoљubivo srdce, da baš sada miruje, kad se konačno riešava iztočno pitanje, pak bi najvolila pograbitii oružje, da pomogne pridaviti svoje zltvore Turke, ali se čuje, da ju od toga odvraće i sama Rusija radi dobra sporazumka s Austrijom. Što misli Greka, još se pravo nezna. —

Naše školstvo

pred zemaljskim saborom.

Skolski odbor u proračunu za godinu 1878. predložio je za škole trošak od for. 109,000 velim sto i devet tisuć forinti austr. vriednosti. Liepa je to svota, još ljepša kad se pomisli, da je to trošak samo za pučke škole, jer samo te spadaju u područje zemaljskoga skolskoga odbora.

Pogledajmo koliko od toga troška na Talijane a koliko na Hrvate spada.

Istra ima oko 260,000 stanovnikah. Medju timi ima najmanje 180,000 Hrvatah sa Slovenci, a najveće, ako je, 80,000 Talijanah. Uslied toga svako bi mislio, i to s razlogom, da se od onih 109,000 for. troši veće nego dvie trećine na hrvatske škole, a manje nego trećina za talijanske. Al bi se prevario. U nas se ništa razložno ne radi.

Istra ima 73 škole talijanske, a samo 46 hrvatskih, a 26 mješovitih. Ima dakle talijanskih veće nego i hrvatskih i mješovitih zajedno.

Kolika nam se nepravica čini, kad pogledamo koliko imaju skolab Talijani, a koliko mi. A mnogo veća, kad pogledamo, kakve su škole talijanske, a kakve hrvatske.

Obazrimo se samo na jedan Kotar, na voloski.

Taj ima 37,000 stanovnikah sve samih Hrvatah. U njem ima u sve 16 pučkih skolah, medju kojimi jih je 14 hrvatskih a dvie mješane. Medju svimi ovimi ima samo jedna četverorazredna i ta samo sa trimi učitelji zajedno sa ravnateljem, a ostalih 15 su sve samo jednorazredne. Da nebi tko mislio, da je tomu tamošnje pućanstvo krivo, reci cemo, da ono plaća „adicionale“ za škole kao i pućanstvo svakoga drugoga kotara, da je broj ućenikah upravo ogroman. U Kastvu, gdje se nalazi ta jedina četverorazredna škola, ima u prvom razredu 139 ućenikah. U Rukavcu, jednorazrednoj školi, ima 300 što dječakah i djevojčicah, a sva škola, nestoji pokrajinu jedva veće od 100 for., jer podučuje u njoj požrtvovni svećenik, a kako su svećenici za školu plaćani, to svi dobro znamo. Nemisli niko, da su pri tom stanju stvari nit Rukavčani od adicionala za škole oslobođeni. I oni jih uredno plaćaju, a ako ne, evo njim vojnika na vratih.

Je li tako u tom čisto hrvatskom kotaru, što mora biti ondje, gdje nisu si Hrvati svojega hrvatstva tako sviestni kako u kotaru volovskom, gdje su Hrvati koliko toliko a

Talijani namješani? Primetno da je na čelu kotara voloskoga rođen Hrvat, da je školski nadzornik u tom kotaru Hrvat, i da se za takova i pripoznava; pak se i opet popitaj, kako mora biti tamo, gdje nisu niti kolarski kapetan niti školski nadzornik Hrvati?...

Al da se još bolje osvjedočimo kako se s nami pravedno postupa, prisposobimo s tim kotarom voloskim jedan drugi, n. p. lošinjski, pod koji spada Lošinj, Cres i Kek. Taj ima 36,000 stanovnikab, dakle manje nego kotar voloski. Ti stanovnici su s veoma malom iznimkom Hrvati. U kotaru ima 30 školah, dakle 14 više nego voloski. Među timi ima 12 talijanskih, a 18 hrvatskih — liepa li razmjerja prema pučanstvu. Jednorazrednih školah ima samo 16, ostalih 14 su večerazredne, i to 5 dvorazrednih, 5 trirazrednih, a 4 četverorazredne. Da te večerazredne sve, osim dvijuh, medju talijanske spadaju, to netreba niti spominjati. Reći ćemo ovdje samo mimogred, da je zemaljski predsjednik, Dr. Viduljich rođen iz kotara lošinjskoga.

U tom stanju nalazile su se škole naše školske godine 1874-5., dakle prošle, u tom stanju nalaze se i sada — u tom stanju nalazit će se žalibože i buduće godine. Onih 109,000 for. potrošit će se opet velikom većinom na talijanske škole, a nam će se opet milostinja od koje tisuće baciti. Da nije školski odbor, predlažući tu svotu za školu, predložio kakvu promjenu na bolje hrvatskih školah, tomu se preveć nećudimo, jer su članovi toga odbora sami Talijani, vicni raditi kao da nas u Istri neima. Nu čvrsto se nadamo, da kad nisu naši zastupnici, niti rođjeni Hrvati niti oni, koje smo za svoje zastupnike izabrali, valjda radi kratkoće prošlog sabora. zasjedanja, kod votiranja proračuna za godinu 1878., a imenito kod votiranja proračuna za škole, progovorili o nepravici koja nam se čini kod školah, te zahtjevali, da se škole urede prema narodnosti i prema plaćenju dčavakah i dodatakah, čvrsto, velim, se nadamo, da će to i mnogo drugo učiniti u prvog dojdnećoj prigodi. Neka tada naši zastupnici postave Saboru jedno od dvoje: ili nam dajte škole po novcu, koj za nju plaćamo, ili pako oslobodite nas od dodatakah za školu! Nije pravo da mi za tudje škole trošimo, za škole, koje nam ništa nekoriste, dapače za škole, koje nam škoda, koje truju mladubna srđca naše djetce.

Dapače naši zastupnici nek idu još dalje. Premda nespadaju sriednje škole u područje sabora, ipak neka iztaknu potrebu koje sriednje škole sa hrvatskim učevnim jezikom, i jave ministarstvu za bogostovje i nastavu. Ugledajmo se u Talijane. Oni zahtjevaju i dio više škole, naime juridičko - političku fakultetu, a mi smo zadovoljni, s onim što je, s ničim? Al tako nećemo napried!

Dopisi.

S kvarnerskih Otokah.

Koliko nas je ogorčio odgovor ministra Dra. Stremayera, toga vam nemožemo doizreći. Kada je naš vrli zastupnik Dr. Dinko Vitezic još pred 4 godine, zapitao bio u ministra bogostovja neka se i nam dade po koja mrvica sa stola njemačkoga, mi se svi po kvarnerskih Otcih vele tomu naradovamos ufaćuć se, da će se ipak štogod izkrosati i za nas na carov. vieću u tih tvrdih naših gospodarah. Zato čekaj mi neustrpljivo taj blaženi odgovor na Vitezicovu interpelaciju, al kad tamo, liepa li se odgovora naćekali! Pusti Njemci Reichsrathevci, nije dosta da nas Šarenjaci na sve mile načine njave i dave, htjeli bi nas još i oni zagušiti.

ali toga nebude, tvrdu jim mi vjeru zadavamo! Zato smo mi uprav s ušhitom čitali u „Našoj Slogi“ kroz 4 broja one jezgrovite članku^{*)}, kojimi je junatki pretresla onaj za nas pogubni odgovor ministra bogostovja, te bistro očitovala kolika nam se tim nepravica naniela. Desuica ti cvietom ovala. mila „Naša Sloga“!

Zato nabi ni već trebalo, da se na taj upit Vitezicov i dotično ministrov odgovor svraćamo; al nemožemo premućati — jer nas srca boli —, a da neresetimo koju ob onoj točki toga ministrova odgovora, gdje se vali, da nam je posve zadovoljeno, što se tiče jezika u naših pučkih školah; i opet gdje se vali da je ustrojeno 10 stipendijah za učeuć se siromašnu mladež, a tako dugo dok bude pružena bolja prilika k višim naukam za kvarnerske Otcike.

Nećemo danas ništa reći o školah po naših Otcih (možda o tom u svoje vrijeme); al što je s onih 10 stipendijah? Srca nam puca kad na to i samo pomislimo, te nismo još vjerovali, da se toli slabo misli u nekih krugovih proti nam Hrvatom. Ministar govori da je ustrojeno 10 stipendijah za siromašnu (pamtimo oval) mladež itd., pa bi zbilja svatko pomislio, da se nemoremo tužit; al te podpore najesto da našoj hrvatskoj narodnosti koriste, one nam baš škoda, a ovo kako.

Valja najprije znati, da mladići, koji su po gimnazijah rodom s Otoka Krka, svi su bez iznimke iz selah, ter kmetske ruke; dočim obratno oni s Otoka Cresa i Lošinja, svi su iz grada Lošinja ili Cresa, a ponajviše vjlastelske ruke. Povieć valja znati, da je mnogo više mladeži s Otoka Krka po gimnazijah, nego li s Lošinja i s Cresa. Napokom poznato je, da Krčani šalju svoju djecu ili u gimnaziju riečku ili u senjsku, budući one najbliže; a opet jedno što su putni troškovi do Senja i do Rieke posve neznatni, (jer ti djak može poći na Rieku ili Senj sa 10—50 novč., a da ide u Pazin, Kopar, Zadar itd., trebalo bi mu 10—15 for.), a drugo što se na Rieci i u Senju oženjo živi, nego li u Kopru, Pazinu, Zadru, Trstu itd., a nije riedki slučaj, da je po koji djak gimnaziju svršio od doma si hranu pribavljajuć. Po tom tko bi svoga sina dalje Rieke ili Senja poslao, nebi već bio siromah već bogat.

Kada je dakle onomlani puknuo glas, da je ustrojeno 10 stipendijah za siromašnu djake kvarn. Otokah, mnogo se je bilo srca razveselilo, navlastito na Otoku Krku. Krčani si, naime pomisliše, da će možda svih 10 stipendijah dopasti njihovoj djeci, radi gore navedenoga razloga, što su oni u većoj potrebi nego li craska i lošinjska vjlastela il creski i lošinjski trgovci, i što njih ima više po gimnazijah nego li ovih. Ali njihovo je veselje bilo preneglasjeno! Htjeli su oni zagriziti u jabuku, koja je njim namijenjena bila, al jim ju mrzka ruka ugrabila.... Ono 10 podpora, svaka od 100 for. podjelivat će se, odgovorili naši pglavari, samo onim učenicom, koji budu htjeli učiti u Cislajtani i osobito onim, koji uće njemački u Pazinu il talijanski u Kopru, al onim na Rieci, u Senju, oh tian ništo!

A zašto no ovim, kad ih ima najviše djakah na Rieci i u Senju i najviše siromašnih? Možda zato, što se na Rieci i u Senju hrvatski učil, a u Pazinu, Kopru itd. u nam tudjem jeziku, il se je valjda nadalo da će se djeca s Otoka Krka namamit sa ono 100 for. podpore, da se hrvatskih gimnazijah ostavo, a podju drugamo a nisu niti razmišljali, liepo da bi naša djeca i uživala tu podporu a učila se u Pazinu, Kopru itd. ona bi svejedno više trošila, nego li na Rieci i u Senju, a bez te podpore. Jeli se dakle kmetskim sinovom pomoglo ustanovom tih 10 stipendijah?

Tom će se dakle odlukom zatirati naša narodnost i naš jezik a podpomagati tudji živalj. Nu uz svako

*) Priznajemo ovom prigodom, na prijateljsku opomenu g. Dra. D. Vitezica, našega zastupnika na carov. vieću, da se je naš suradnik preneglasio, kad je ono u zaključku onih četvero člankah rekao, da je tobože i on našto kriv, što prezr. g. ministar Stremayer zovo sad oravko sad onako naš hrvatski jezik, jer ako ikada, to mu baš u interpelaciji od 1874 godine nije dao tomu poroda. On da se po pak u svojih govorih služi nazivjenico i nazivom „slavenski narod, slavenski jezik“; jer je zastupnikom i naše braće istranskih Slovenceah, koji nisu Hrvati, a ono su ipak zajedno s nami jednog to istog slavenskog plemena. Što se pako tiče tvrdjenja našega suradnika, da nema slavenskog jezika, naš Vitezic vali, da se on neče o tom predi; ali što dobro zna jest, da ima i da mora imati slavenska ljudak i nemogućnost, bez koje prepodamo svi i sruda: Srbi i Hrvati, Sloveni i Slovaci, Česti i Poljaci. Dok nas, veći nadaje, mrro i clopaju naši protivnici, da se to donekle rooma dobro razumije; al da se nečete ni pojeliti ni razumjeti, kad te činimo sami, koji bi imali najbolje znati, u čem stoji naša obća moć i sila. Ured.

takovo postupanje mi Krčani, Lošinjani i Cresani vazda vjerni svomu kralju, nismo i nemožemo biti nego Hrvati te Hrvati; a svaka zakonodavna ustanova prilična napomenutoj, nemože nego ogorčiti svaku dušu, koja znađe, što je prava sloboda u ustavnoj državi, to koja ljubi najmiliji svoj amanet — jezik svoj. Na koncu nam je reći svim i svakomu, da naš hrvatski puk, ako nije izgubio svoj narodu; hrvatski značaj kroz toliko vekovah, kroz toliko uvijek njemu protivne sile, to će još manje sada, kad se je počeo dobrahno osvještivati i briniti za svojim. Mi Hrvati po kvarnerskih Otcih neprestajmo uz to uvijek kucati, nek se pravica čini našemu hrvatskomu jeziku, jer ako mi što pitamo, to pitamo na temelju §. 19. državnoga zakona; a u Talijanasi, izrodice Šarenjaci, il kako se sve zove, uzdišite kako vam drago, kako je uzdisao i častni Dr. Stradi javno u saboru, za onom zemljem prekomorskom... Vi se bo već danas imate bojati, da kad se Hrvati u ovih naših kršnih otcih osviente, da ćete vi ostati ono, što ste, naime manjina.

Zanimiv slučaj o ravnopravnosti narodnosti u Austriji.

C. kr. državno sudište u Beču, kako čitamo u „Primorc“, izreklo je glode pitanja o jezičnoj ravnopravnosti u školi znamenitu presudu. Zemaljsko školsko vieće u dolnjoj Austriji naloži nedavno trim u političko okružje mistelbach (Mistelbach ođaljen je 1 1/2 sata željeznicom od Beča) spadajućim hrvatskim obćinam, naime Bischofwarthiu, Ober-und Unter-Themanau (tko bi nam znao kazati hrvatsko ime tih obćinah), da se ima u obćinskih školah podučavati njemačkim jezikom na podlogi njemačkih školskih knjigah, izključiv podučavanje u slavenskom ili hrvatskom jeziku, zatim da se hrvatski jezik ima rabiti samo na toliko na koliko obrazjašuju njemačku obuku, i konačno, da se za te škole dođe, dok hrvatski jezik ima rabiti kao sredstvo pospiješuje obuku u njemačkom jeziku, namješćuju učitelji, koji poznaju dovoljno hrvatski jezik, ako i nisu u njemu zakonito usposobljeni. (Brutalno ponjemoćvanje: Ur.) Obćine prizvaše se proti toj odluci na ministarstvo za nastavu i bogostovje, no budu odbite. Rečene obćine prizvaše se opet na c. kr. državno sudište i ovo uvaži njihovu pritužbu, priznavši ujedno, da su odluke zemaljskog školskog vieća i ministarstva pravno-povredljivo naravi. Zanimivi su razlozi, kojimi obrazlaže sudište rečenu svoju osudu. Od tih razlogah povaditi ćemo najzanimivije, pošto se daju uporabiti na sve pokrajine s pomješanim pučanstvom.

Razlozi jesu: Po članku XIX. državnih temeljenih zakonah od 21. prosinca god. 1867. br. 142. državnog sbornika o obćih pravih državljanah svim je plemenom austrijske države zajamčeno zapovjedivo pravo, da čuvaju i goje jezik i narodnost, te je tim izrično priznala država ravnopravnost svih jezika u školi, pa zato imaju se u zomljah, gdje obitava više plemenah, javni nastavni zavodi tako urediti, da se svakoj narodnosti imaju pružiti sredstva za izobrazbu u vlastitom jeziku, neuslijujuć ju na učenje drugoga zonaljskoga jezika. C. kr. sudište konstatuje, izvidiv podatke tičuće se odošaja njemačkog pučanstva prema tim obćinam, da u rečenih trih obćinah većinom stanuju Slovaci i Hrvati, da se u njih, ako i ne izključno, a ono pretežitno govori samo hrvatski i slovački, da je stanovništvo tih obćinah ustavno zajamčeno nepovredivo pravo, da goje i čuvaju svoj slavenski jezik, budući ravnopravan ostalim jezikom u državi, i da se o tom staraju, kako će se djeca u tamošnjih pučkih školah obraziti u materinskom, naime slavenskom jeziku. Pošto su pronavedenim odpisom c. kr. ministarstva za bogostovje i nastavu izdane naredbe, protusloveće u mnogom pogledu pronabrojanim državatemeljno zajamčanim i nepovredivim pravima tražbinam rečenih trijuh obćinah, imaju se te uprave odredbe smatrati povredom upitnih pravah, gornjim trim obćinam ustavno zajamčenih.

Ovo pravno stanovište nemogu poraziti razlozi c. kr. ministarstva za bogostovje i nastavu, da su tobož takovo uzporedio obćitojače raznojezične škole nekim zlom za nastavu, štete gospodarstveno i da iziskaju veliki trud obzirom na nadzor školah i učiteljsku naobrazbu; nevriede ni ti razlozi, da tobož sobstveni probitak pučanstva u tih mjestih, obkoljenih zgoljnim njemačkim življenjem, iziskuje prije svega njemačku naobrazbu njihove djece. Jer ovo su sve razlozi oportunitata, koji nemogu preudikovati pravom, što jih tim obćinam zajamči

državni temeljni zakon, niti imaju biti mjerodajni za sud, koj sudi samo po pravici i zakonu. Te pravne povrede nemogu se opravdati nit pozivom na §. 6. državnog školskog zakona od dne 14. svibnja god. 1869, nit primjetkom, da po tom paragrafu samo zemaljsko školsko vijeće ima odlučivati o nastavnom jeziku u pučkih školah, pošto to nije ovlašteno već naročito u zakonu izrečenom primjetkom: „samo unutar granica zakona“ raditi proti zakonom, a pogotovo ne proti državnim temeljnim zakonom. Konačno se napominje, da se doljuo-austrijsko školsko vijeće dotično ministarstvo za nastavu nije svojim odredbami o upitnom predmetu držalo granicah, koje zakonarstvo u par. 51. školskog i nastavnog reda od 20. kolovoza 1870. označuju zemaljskomu školskomu vijeću kao nepomičnu svrhu jezične obuke u materinskom jeziku učenikah, kakovim se ovdje ima smatrati hrvatski dotično slavenski jezik. Žalibože čepa sud previše iza zbilje, gdje se danonice zbivaju takova bezzakonja. Ipak se radujemo, da je našem hrvatskomu očešću pošlo za rukom očuvati u školah svoj materinski jezik.

IZJAVA

hrvatska akademičke mladeži prigodom dolazka prejasnoga nadvojvode Albrechta.

Hrvatska akademička mladež prihvaća ovaj čas, da izjavi svoje najsvetije želje. Čitli svijet znađe, da se braća naša Hrvati u Bosni i Hercegovini nedavno listom podigoše pod hrvatskim barjakom, ključići: „Živio hrvatski kralj Franjo Josip I.“ Tim izrekoše želju, da ih hrvatski kralj oslobodi od turskoga jarma i privode kruni, s kojom su vjekovo zajedno proživjeli — kruni hrvatskoj. Braća se naša hrabro borahu, ali želja im se izpunila nije.

Hrvati znadu, da pod žezlom Njeg. Velikanstva ima narod, koj se brati sa mučiteljem hrvatskoga naroda i blagosivlje oružje, koje je sjeklo i sičeđa jednokrwnike naše.

Ferdinand I., izabran i priznan hrvatskim kraljem, obećao je braniti hrv. narod od Osmanlijah i vratiti mu, što je ruka toga silnika ugrabila. Hrvatski narod s toga i po svojoj omladini izjavljuje vruću želju hrvatskoga naroda Njeg. Velikanstvu, hrvatskomu kralju Franji Josipu I., da sielove hrvatsko kraljevine u monarkiji spoji i složii u jednu cjelinu i da hrvatski narod Bosne i Hercegovine, taj biser krunne Kresimirve, oslobodi od osmanskoga jarma i ujedini vazda vjernoj hrvatskoj kraljevini te ja podigne na sreću i blagostanje, što je uživala za svojih slavni h kraljevah.

Živio Franjo Josip I., kralj hrvatski! Živila ujedinjena kraljevina Hrvatska!

Dano iz skupštine hrvat. akad. mladeži dne 7. svibnja u glavnom hrvatske kraljevine gradu Zagrebu.

Slavenski rat za oslobođenje.

U ovo petnaest danah ruska je europska vojska bila najviše zabavljena sakupljanjem svojih silah na lijevoj obali Dunava, zato odatle neima dosad nikakavkih povećih ratnih događajah. Ti će se najbrže naglo jedni za drugim vrstiti u ovoj drugoj polovici tek. mjeseca, kad bude počela vojska prelaziti prieko te široke i duboke vode.

Ruskoj je vojsci sad prva zadaća ili vojnička dužnost, da neodaje neprijatelju onih dvajuh ili triuh mjestah, gdje misli preći; zato se pripravlja na više raznih mjestih, samo da ga provari. A to joj je donekle i pošlo za rukom, jer su se Turci raz-trusili tu i tamo uzduž cilogah Dunava, neznajući pravo gdje jih baš sila čeka. To je daklo po dva razloga dobro za Buse. Ali već je u onom podu-navlju s jedne i s drugo strane polo ipak padosta topskih tanetah te izgorelo turskih i kršćanskih kućah. Turci su sa Vidua ustali bombardovati rumunjski grad Kalafat, a Rumuni, koji sad vojuju uz Russe; Turkom odgovarati, dakako bude ikakvih drugih posljedica, osim više propalih krovovah i razvaljenih zidovah. Nego pod Brailom, gdje su Turci sa svoje najveće podunavske oklopnjake *Suffi-Dielit* zvane, to jest, *Baskoi svieta*, pucali na onaj grad, bijaše im sreća tako loša, da su im ju Rusi tako neugadno pogodili, da se je upalila, prsnula i potonula, a s njom i 200 nesretnih joj monakah i ostalih muornarah. I to je prvi poveći događaj na Dunavu. Vrhovni zapovjednik, knez Nikolaj carev

brat, došao je u Ploješće te tu udario svoj glavni stan.

U Aziji, gdje je vrhovni zapovjednik knez Mihailo, carev sin, bilo je u ovo petnaest danah više okršajah. Rusi napreduju, ali pomalo, jer to stoji već u samoj naravi ruskoga naroda. A nije im toli ni lahko, jer u Jermenskih planinah, akoprem u Aziji, na nekojih mjestih da još i danas gaze snieg do koljana. Iz Carigrada poručivahu Turci, da su u nekojih okršajah bili oni slavodobitni, ali Rusah na svom putu nisu ipak zaostavili. Iz neko turske tvrdjave da je pribjeglo Rusom 700 turskih konjanikah. Poznati turski zapovjednik, Muktar-Paša, neće ni tamo ubrati ljepših vienacah, nego li je lani u Hercegovini, vojujuć proti Crnogorcem.

Još se ništa nečuje sa crnogorsko-turskog ratišta, ali u najbližoj budućnosti mora se i tamo stvar razjasniti, naime otkad su se Miriditi opet pojavili na bojnom polju. U Bosni se ustanak za-pomaže. Engleska da je iz Indije naručila u Sueski Prokopy 40,000 vojnikah, a i ujezino brodovlje da se sakuplja za svaki mogućii slučaj. Ruska je dala svojim ratnim broderom u Amariel zapovjed, neka se što brže to bolje vrata u Evropu. Neće li u broju tih ruskih biti i amerikanskih ratnih brode-vah? U kratko hoćemo sigurno čuti o velikih ratnih događajih.

o lepom držanju.

III.

Kako se čovjeku ponašati s ljudj svoje vrsti.

Svi su ljudi na svietu sinovi božji, a toga radi medju sobom braća. pošteno se dakle i ljubezno jedan naprama drugomu treba da ponašaju.

1. Kad ideš putem, idi pristojno, niti preneglo niti prelavano. Sam sobom nego-vori, niti rukami kriljaj kao da bi vas sviet tvoj bio. Ogibljii se pijanecah, prepirljivacah i drugih pogibelji.

2. Ako te tko što zapita, prijazno mu odgovori, ako smiješ, ako ne, muči, lagati nikad. Razpitivati koga: tko je, kamo ide, što nese itd. nije lepo, takva se pitanja pristoe panduroni i modrakom. U čemu možeš svakomu rado pomozi, a za svaku malu, plaće neuzimljii: i „Bog ti plati!“ valja nešto.

3. Kad sretiš prijatelja il koga znanca, pozdravi ga s „bvaljen Isus“, il „Bog daj sreću!“ podaj mu ruku i radostuo se obaviesti kako mu je.

4. Kad dojdeš u tudju kuću, klobuk il kapu s glave skini, i kućane po navadi lepo pozdravi. Očmah za tim reci po što si do-šao, i ako ti ponude da se sjedeš, sjedi. Čekati i nepotrebnim govorenjem zatezati, dok te kućani zapitaju, što bi rada, nije lepo i gubitak je vremena. Kad si dovršio i sporazumio se, ustani, uljudno se raztavi te idi. U tudjoj kući ponašaj se uvijek pristojno i pošteno bilo u govoru bilo u činu. Lakle, bradu, il glavu na stol nenaslanjaj, tabaka nekuri.

5. Ako nadojdeš u vrijeme objeda, slo nije lepo, pozdravi blagujuće sa „Bilo vam u slast!“ i netom si obavio nalog poradi koga si došao, raztavi se i otidi. Prodavati zube, il zlice brojiti kad drugi jedu, nepri-stoji se; ako ti pako ponude s njimi, preveć se otmati nemoj.

6. Kad te tko od prijateljah pride pohoditi, idi mu nasprotu, prijateljski ga pozdravi, povedi u kuću i ponudi da sjede. Ako do duga neukaze, što bi rad, uljudno ga taj zapitaj, čim biš ga mogao poslužiti.

7. Svagdje i svakim rado, nu pametno govori. Kad tko drugi govori, ti muči; a kad ti je što reći, prije promisli. Klepetalo mnogo sta klepece, dočim pametan čovjek, malo govori i ono, što reče, je pravo. Mnogo govorenje, veli sveti duh, nije bez grieha.

8. Božjimi se stvari šaliti, druga božja zapovjed prepovjeduje. Zlo od drugih govoriti, jezikom jih bosti, dražiti, žaliti, kršćanskoj se ljubavi protivii. Ako šta dobra neznaš govoriti, muči, i besjeda bo ubije čovjeka. Kad čuješ zlo od drugih govoriti, ako ti moguće, vješto govor prekini i drugamo napelji. Ako tebe tko uvriedi, il ti se što zamjeri, prije nego što odvrneš, izbroji deset, tako će ti se jad ohladiti i mržnja ugasiti. Sam sebe nehvali, ako zlo od drugih govoriti, boli, dobro o sebi, smrdi.

9. Druge neoponašaj niti posmiehuju kako tko govori, hodi, kako se nosi, kako živi. Tko se preveć tudjimi stvarii bavi, rado samog sebe i svoje pozabi. Kakvom mjerom ti mjeris, mjeriti će se i tebi. Klevetnike i posmiehljivce neprislusaj.

10. Grdo, nesramno govoriti, il takove govore slušati, velik je grieh. Isus veli, da bi takovim bilo bolje, da im se mlinski kamen na vrat objesi i da se u dubočinu mora utope.

11. Kleti, prisigati se, je grieh; lagati pako bilo za smjeh, bilo za plač, za dobitak, i nekoristno, je i hudobno. „Lažnjiva usta, dušu umore.“

12. U razgovoru preveć zijati, il se preglasno smijati, nepristojii pametnu čovjeku. Ako ti se kašlje, rubac na usta postavi, da mimostojeće neosliniš.

13. Od onog, što si čuo, dobro razluči, što se može i što se nemože povjedati. Ako i nije besjeda uvijek konj, ipak je kamen, koji se teško da odvaliti. Besjeda lahko uteče, nu teško se nazad pobere, a još se teže ozdravi rana, iskrunjemu zadata. Tko drugim sve pove, njemu neće nitko što povjeriti, i svaki se ga oklanja.

14. Ako izmedju tebe i kog druga nastane kakva razpra i zlovolja, nastoj da se sve što prije poravnata, tako ćeš bo Bogu ugoditi i mir sebe očuvati.

Mila bratjo! vazda se ravnajte po pametnih i čednih ljudi, nikad pako po necotesanih i vrtoglavih. U čemu ste jednoć pogriesili, odmah se drugoć popravite, tako ćete se bo dobroj navadi priučiti. Teško mora svakoga rodoljuba u srce zaboliti, kad čuje kadkad reći: to je po kmetsku, po seljačku! Nemojte, dragi moji, da se tako i od vas bude moglo reći! Učite se i privadite svemu, što je čedno, pošteno i dobro i napredovati ćete u ljubavi kod Boga i kod ljudi. Da, nikad ne pozabite one narodne: „Pošteno srce i mudra glava, svagdje je prava slava!“

KONAC.

O uzgoju sirka (sorghum vulgare).

Sirak se sije ponajviše u južnih predjelih (krajih) i to oko kukuružišta stranom za metlo, stranom za hranu ljudem i životinjam, kanoti: svinjam (osobito dobra hrana), guskam, racam itd.

Sirište t. j. goraji dio ove biljke rabi se za metle, dočim zrno za hranivo — kako rekoħ — siromašnim ljudem.

Slama pako njegova jeste prohvaljena hrana za našu domaću stoku (blago, marvu) i to onda, ako se još kao zelena pokosi i podaje umah marvi (za hranu), pošto će u ovom obliku blago (marva) tečnije žderati (jesti). Zato opominjem, da se sirak ea krmu ima kositi još mlad to jest u zelenom stanju.

Sirak zahtjeva dobro pognojenu zemlju (oranica), kao i acplje podneblje. Zemljište se daklo za sirak ima tako urediti t. j. obdjelati i pognojiti kao i za kuruzu, jer će samo tako dobro uroditi i svakom gospodaru veliki prihod dati,

Pri njegovom rastu dostatno će biti, ako se jedanput okopa i osipa (ogrne) i izraslice viši od kukuruza.

Sirak se sije u mjesecu svibnju (maju) i najbolje će biti, da se sije u redove, poput kuruzu. Obično se uzima na jedno jutro (1600□) 1 — 1 1/2 — 2 v. (1 1/2 — 2 vag. ako se sije za krmu).

Sjemenca (zrna) može se dobiti od jednog jutra 10 — 20 — 30 vag. i 20 — 35 ct. slame.

Ovoj gospodarskoj biljki sličan je tako zvani kitajski šećerni sirak (*sorghum sacharatum*), koji ponajviše služi kao zelena kрма i također za pravljenje šećera; nu pošto se veoma polagano razvija, to samo u toplijih predjelih uspijeva. Iz njegove srške i stablenih nitih iztiskuje se šećer, (cukar) naročito je sok dobar za pravljenje žganice (rakije). Gospodari ipak većinom siju ovu biljku za krmu.

Iz sveg ovog što rekoh, možes se uvjeriti (osvjedočiti), štovani čitatelju, da sirak zahtjeva (ljubi) isto takovo uzganje kao i kuruz; s toga još jednako izvoli pročitati moj članak „uzgoju kuruz“ tiskan u osmom broju ovogodišnje „Naše Sloge“.

Vukšin-Sipak mjeseca svibnja 1877.

M. Vozić.

Različite viesti.

Nadvojvoda Albrecht, stigav prošlih danah u Peštu istu večer kad i carigradske Softe, dočuv da su se u Hotelu u kojem si je on bio naručio sobe, i Softe nastanili, nije htjeo odjesti u istom Hotelu, nego se sa kolodvora neposredno odputio na ladju, koja ga je dovezla u Novisad.

Ministar Tisza odgovorio je u ugarskom saboru na Miškotovićev upit glede spojitelje bivše vojničke Granice s materom zemljom, da toj spojitelji nije sad prava doba. Po našem računu, ta će doba biti onda, kad ju Magjari nebudu mogli prepriječiti.

Skupščina austrijskih Katolikah, što se držala u Beču prvih danah tekućeg mjeseca, razišla se poslje trodnevnog višanja u sve krajeve prostranoga carstva. Mi o toj skupščini nemožemo drugo reći, nego da je opat i opet zasvjedočila, kako se je kod nas silno probudio kršćanski duh; pa dočim kojekakvi nitkovići psuju i grde vjeru i crkvu, baš je utjeha gledati, gdje joj se najveći austrijski vlastelini i bogataši privijaju, kao djeca svojoj majci. Istina, da se je u tih sastancih po koja rekla, koja bi se bila mogla i zamučati, ali jezgra kršćanstva jest i ostane pravca i jednakopravnost svih plemenah i narodah. Toga radi mi se nehajimo ni najmanje onih nekotjih, koji bi radi upregli vjeru i crkvu, da služe njihovim nezaboritim političkim osnovam.

Sveti otac Papa, saslušav onomadne nekoje Savojske hodočastnike, te spomenuv i rat, što se ovo razbuktio med Rusi i Turci, zaprijeti Rusiji rukom božjom, jer braću Poljake goni po sili u pravoslavje. Jest, tu Rusija griehi mnogo, al će joj pravediti i dobri Bog i mnogo oprostiti, jer se ovo uprav sad mnogo žrtvuje za drugu svoju braću po krvi i krstu, koja stenju pod neizmerno većim pritiskom i tlačenjnom, nego li je njezinu u Poljskoj. Dojdućih danah ima krenuti u Rim, da se pokloni svetomu Otcu Papi, i jedno odaslanstvo iz Hrvatske. Mi se ufamo, da će tom prigodom sveti Otac zaprijetiti istom rukom božjom i Turskoj, kad mu naša braća stanu slikati neizračene muke, od kojih je u ove zadnje dvie godine pribjeglo k nam u Austriju toliko tisućah nevoljnih Kršćanah. A to su mu naša braća ovlaštena spomenuti već i radi toga, što su naši oči na potoke krvi prolili, da obrane sveti križ i vjeru proti turskomu zvierstvu, koje ni danas nepoznaje druge politike, nego konačno izkorenjenje svega kolikoga kršćanstva. Ako se u takvih prigodah braća Poljaci tuže na Ruse, dostojno i pravdom jest, da se mi potužimo na Turke.

Naša braća Poljaci u svojoj slepoj mržnji proti Ruskoj tako su zaboravili na sveti vez krvi i krsta, da spremaju u Carigradu četu od 40,000 dobrovoljcah, koji će pod turskim zentavami vojevati proti oslobodjenju istočnih Kršćanah. Nego ipak čujemo, da se svi pošteni Poljaci toga sramuju, prk se ufamo, da iz tog' braćna neće biti hleba.

Sveti otac papa primiti će Hrvate, koji će k svetčanošti njegove pedesetgodišnjice doći u Rim, u posebnoj audijenciji 30. svibnja. Toj deputaciji, pridružiti će se još i biskup križevački, g. J. Smičićas, umir. vel. župan g. Miroslav Kraljević,

kanonici gg. dr. Stjepan Ilijašević, dr. Luka Rumpler, dr. Fr. Šagovac u ime kaptola, Jos. Kovacević i drugi.

Promjene u tršćansko-koparskoj Biskupiji. M. č. g. Urban Golmajer, dosad plovau u Kubedu, dobie Tomajsku plovaniju. M. č. g. Valentin Matjan, dosad kurat u Risanu postao plovauom u Pasjoj-Vasi.

Turski Sultan nadenuo si je ime *Nasradina*, to jest *Branitelj vjere*, pak da će prvom prigodom razviti zelenu prorokovu zastavu te poletiti na bojno polje.

Na izgled našim rodoljubom. Radošću čujemo, veli Narodni List, da otkada postoji u Dalmaciji na glavi državnitstva mnogopoštovanah O. O. Eranjevaca zaslužni O. Špiro Tomić, sva se dopisivanja u onom važnom uredu izključivo vode hrvatskim jezikom. I što nas još više raduje, sva biskupska naredništva, pa vlada ista, neodgovaraju slavnom državitstvu inače, nego hrvatski. Tako valja da bude! Junaške naše obćine, rodoljubi svako

ruke, na izgled vam! Do nas je samih da se otrasemo ubitačne talijanštine. Pišimo mi našim jezikom, pišimo vnzda, postojano, neumorno, a vlada, pa i bio tko, nemože i neće inače, nego naš primjer slediti. Ali zaludu nam tužbe na Petra i na Pavla, ako prvi mi svoju dužnost ne vršimo!

Turski Sultan je prošlih danah po svom po-boćniku Tahir beju poslao Magjarom nekakve knjige, što su jih u stara vremena njegovim predji bili ug-rabili Matiji Korvinu kralju ugarskomu. Tom pri-likom bijahu naumili Magjari narediti u Pešti veli-ku buku za Turke a proti Kusu, ali u Beču su nagovorili Tahir-beja, neka neide u Ugarsku, nego neka ondje izruči te nekada ukradene knjige, što je Ture i učinilo na veliku dakako žalost turskih tamo prilizicah.

Današnjemu je broju dodan prilog.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 15. Maja 1877.

	OD for. i. nč.	DO for. i. nč.
Yosak primorski i ugarski, za 100 Kilogramah	—	—
Kafa Portoriko	129	132
S. Domingo	108	115
Rio polag vrsti	90	114
Cukar austrijski	53 50	54 50
" tućeni	51	52 50
Crvište trave buhaće (Grisantomo)	—	—
Narandne skrinijsa	—	—
Karube puljezke	za 100 Kil.	9 50
levantinske	6	6
dalmatinske	—	—
Smokvo Kalanata	10	11
puljezke	—	12
Limuni skrinijsa	—	—
Balemski filiti mendule puljezke	za 100 Kil.	88
dalmatinske	—	—
Ličnjačol	30	—
Šlitro	18	20
Pšonica ruska	17 50	18 50
ugarska	15	16
galaska	17	18 50
Kukuruz (turkinja) ruski	7	9 70
ugarski	—	—
Baž	8	8 50
Jođam	—	—
Zob ugarska	—	—
arbanaska	8 75	9
Pasulj (fažol), polag vrsti robe	13	13 75
Bob	—	—
Leća	12	13
Oriz talijanski	20 50	26 50
inglezki (kitajski)	18 50	18 50
Vuna bosanska	120	130
morojska	130	—
arbanaska	130	125
atarska	—	—
Dasko koruško jolovico	52	94
štajersko	44	71
Grøde	12	14 00
bukovico	8	14
Ulje italij. niže vrsti	za 100 Kil	50
najbolje	60	70
" srednje vrsti	62	64
dalmatinsko	50	51
istarsko	30	—
Kameno vilje u barilah	20	—
" u kasetah	24	—
Kožo strojeno naško	178	200
siho volovje naško	107	134
" dalm. i. i. bos.	72	125
janjeće naško	za 100 komadah	65
dalmatinsko	60	80
kozje	za 1 Kilg.	— 75
runene silano	— 53	— 66
siho	— 49	— 60
zešje za 110 komadah, u srebro	25	27
Bakalar	36	43
Sardale i bazil	15	24
Vitriol modri	za 100 Kilg.	35
zeleni	5 80	6
Maslo	84	92
Loj dalmatinski i naški	50	52
Salo	69	70
Mast (salo raztopljeno)	—	—
Slanina	61	63
Rakija etolitar (100 litarah)	—	—
Galviti istarski	za 100 Kilg.	32
Raj naški	8 20	9 25
" istarski	9	9 30
Lišće od javorike	11 50	15 25
Vinske strogotine (Gripula) sploh	31	40
Med	32	34
Lumber (jabučico od javorike)	13	16
Pakal baril od 100 Kilg.	3 75	9
Cunje (štraco)	za 100 Kilg.	17 75
Katram dalmat.	—	—

Ték Novacah polag Borse u Trstu

dne 15. Maja 1877.

Caraki dukati (coltini) 6.04 — Napoleoni 10.35. — Lire Inglesko 22.93. — Srebro prid (aggio) 112.85.

OGLASI.

Grlena bol, kašalj, hraputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ušnih itd.

mogu se u kratko vreme izliječiti rabljonjem

Nadarenih

Prendini-evih Sladkisa (PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učiteljom, propovjednikom itd. Prohđenih kašljau noćih, navadno jutarnje hraputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjom ovih sladkisa.

Opazka. Valja se paziti od varalica, koji je pamađaju. Zato valja uvijek pitati *Prendini-eva sladkise (Pastiglie Prendini)* to gledati, da bude na omotku kutijice (skatulo) naš podpl. Svaki komad tih sladkisa ima utisnuto na jednoj strani *Pastiglie a na drugoj Prendini.*

Viena 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendini-ovoj Ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste)*. — A izvan Trsta dobiraju se: na *Riēci* kod Prodana ljekarnika i kod Jochela i Parčića mirodijara; — u *Gorici* kod Zanetti-a, Pontona, Korpana i Kiraora; — u *Puli* kod Wassermanna ljekar. i Sohrinnora mirodijara; — u *Maiom Lokanju* kod Vrviani-a; — u *Pavinu* kod Liona; — u *Zadru* kod Borčića i Borčićin-a; — u *Šibeniku* kod Berosa i Mistoro; — u *Spļietu* kod Volpi-a; — u *Korčuli* kod Zavotti-a; — u *Makarskoj* kod Pojant-a i u svih boljih ljekarnah filiti Specerijah.

Oglas.

Kod podpisanih ima na prodaju u velikoj množini

Sicilijanskog

Sumpora Floristele

(Zelfo Floristella di Sicilia)

sameljena najčišće vrsti za poslanje Treja na malo i na veliko

uz najpovoljniju cennu.

Federico gm. Pasquale Pugliesi & Co u TRSTU

Via di Vienna vicino all' Hotel Europa.